

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Стефанка Ангелова Георгиева
Тракийски университет- Педагогически факултет- Стара Загора

на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „доцент“

в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по: област на висше образование **8. Изкуства,**

професионално направление **8.3. Музикално и танцово изкуство (История на музиката)**

в конкурса за „доцент“, обявен в „Държавен вестник“, бр. 92 от 18.11.2022 г. и в интернет-страницата на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра „Музика“ към Педагогически факултет.

1. Общо представяне на получените материали.

Със заповед № Р33-РД-21-74 от 18.01.2023 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ е определена за член на научното жури на конкурса за заемане на академичната длъжност **‘доцент’ в ПУ** по област на висше образование **8. Изкуства**, професионално направление **8.3. Музикално и танцово изкуство (История на музиката)**.

Единственият кандидат за участие в обявения конкурс е **гл. ас. д-р Здравка Маринова Хвърката** от Педагогически факултет, катедра „Музика“ на ПУ. Представеният за рецензиране пакет с материали на хартиен и електронен носител съдържа административни документи, удостоверения и справки за учебната, научно-изследователската и художествено-творческа дейност. Приложени са издания на **3** монографии, **4** студии и **2** учебни пособия; копия на публикациите на **28** статии и доклади; анотации и самооценка на приносите, както и декларация за оригиналност и достоверност на документите. **При прегледа им е установено пълно съответствие с изискванията на Правилника за развитие на академичния състав на ПУ.**

2. Кратки биографични данни на кандидата.

Гл.ас. д-р Здравка Хвърката завършва Средното музикално училище в гр. Варна със специалност „пиано“. В периода от 1982 – 1988 година изучава паралелно две специалности в Българска държавна консерватория / Национална музикална академия “Проф. П.Владигеров” и се дипломира със степен „магистър“ по Музикознание, специализация „История на музиката“, и по „Хорово и оркестрово дирижиране“, специализация „Хорово дирижиране“. От 1999 – 2005 учи в Софийския университет специалност „Право“ и завършва с магистратура по „Гражданско правораздаване“.

През 2010 година защитава дисертация и получава научно-образователната степен „доктор“ по специалност 05.08.03. „Музикознание и музикално изкуство“. Академичната ѝ кариера протича изцяло в Педагогическия факултет на ПУ, катедра „Музика“, където от 1988 година досега заема последователно позициите на асистент, старши асистент и главен асистент от 1997 година.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата.

3.1. Оценка на учебно-педагогическата дейност.

В посочения по-горе период учебно-педагогическата дейност на д-р Здравка Хвърката обхваща три основни учебни дисциплини в специалностите „Педагогика на обучението по музика“ и „Музика“ (ОКС „бакалавър“): *История на българската музика, Хармония* (I и II част) и *Хармония с аранжиране* (I и II част). Учебният хорариум включва водене на упражненията по същите дисциплини и в същите специалности, както и индивидуални занятия със студенти по *Задължително пиано* (в VII части), развиващи умения за свирене на музикален инструмент през периода на обучението им.

Пряко свързани с учебно-педагогическата дейност на кандидатката са **двете учебни пособия**, които кореспондират с тематиката на лекционните курсове и на практическите занятия. **Христоматия. Българска музикална култура (2016)** е издание, следващо добре известната традиция в музикално-педагогическата ни литература. В замисъла са ясно обосновани образователните акценти и практически цели на приложението му в учебния процес. Творческите биографии на известни български композитори – от родоначалника на националната ни школа – Добри Христов до т.н. Второ поколение, са съпроводени с анализ на произведения от тяхното хорово и клавирно творчество. Този целенасочен жанров избор следва конкретни методически съображения: предлага характерни за авторския стил творби; дава възможност на студентите за самостоятелна работа с нотен текст; обогатява и интегрира музикално-теоретичните им знания по други учебни дисциплини. **Теория на музиката. Тестове. (2019)** е сборник с тестове, предназначен за студенти от музикалните специалности на ПУ, но е адресиран и към всички, които искат да проверят своите базисни знания по теория на музикалното изкуство.

3.2. Оценка на научната, научно-приложна и художествено-творческа дейност на кандидата

В периода след придобиването на научната степен „доктор“ (2010 г.) до настоящата кандидатура за „доцент“ научната продукция на гл. ас д-р Здравка Хвърката включва **3** монографии, **4** студии в издания с ISBN код и **28** статии и доклади, публикувани в чужди и български реферирани и специализирани музикални издания, както и в сборници с научни трудове.

Монографията (1) *Светската хорова музика на Добри Христов. Жанрове, тематика. проблеми* (2015) е представена като **хабилитационен труд**. Изследването, първото от този род в научната ни литература, е насочено към най-значимата област в творческото наследство на първомайстора в новата българска музикална култура. Основава се на аналитичен преглед на историческите оценки в монографични и музикално-теоретически трудове, като в контекста на ретроспективния им прочит се откроява значимостта на светската хорова музика както в творчеството на Добри Христов, така и на мястото ѝ в българската музика.

Изборът на критерии за класификация и възприетите принципи за систематизиране на типовете хорове песни в отделни групи е по ясно формулирани разделителни признаци: жанрови – от ранните „китки“ – до хоровата балада и фуга; фолклорно- тематични и песни в общ тон; по тематика и по предназначение в изпълнителската практика: солови, концертни, училищни, и други. Всеки един от песенните опуси се разглежда с аналитични дискурси към спецификата на тематизма и особеностите на разработката, музикалната форма, хармоничния език и полифонична техника. Чрез този подход се обхваща многообразието на жанрови модели на светската хорова музика на Добри Христов и се мотивира непреходната ѝ художествена значимост в българската музикална култура.

Монографията (2) *Аспекти на формата и жанра в творчеството на Симеон Пиронков (2020)* е резултат от дълголетния изследователски интерес на авторката към творчеството на композитора Симеон Пиронков, ярка фигура в авангарда на българската музика от втората половина на XX век. „Аспектите“ представят някои от най-известните му произведения, които принадлежат към различни периоди и различни жанрови сфери. Те дават богата изследователска база за обобщения на важни закономерности при трактовката на жанра, формата и изпълнителския състав в авторските концепции на Симеон Пиронков.

В монографията се разглежда многообразието от подходи и жанрови интерпретации в творби като „Реквием за един неизвестен млад човек“, „Балетна музика в памет на Стравински“ „Движения за 13 струнни инструменти“, предназначени за камерни инструментални състави; разностранните асоциации и препратки към класическата традиция в група произведения, които нямат заглавия и са назовани „музики“: Музика за две пиана и оркестър, „Нощна музика“; или в други като „Житие и страдание грешнога Софрония“ – крупно вокално-симфонично произведение, в което са налице основните характеристики на жанра оратория. Паралелно с това при анализите на избраните произведения, особени като самостоятелни раздели в структурата на монографията, се изясняват особеностите на формата и формообразуващите принципи; коментират се различни дискурси на релацията форма-жанр, и други. Специално внимание е отредено на спецификата на синтеза „слово-музика“ – проявление на литературното дарование на композитора Симеон Пиронков и умението му да моделира словото в оригинални звукообрази.

Предмет на изследване в **монографията (3) *Юношески албум оп.68 на Роберт Шуман. Стилистично-интерпретационни и педагогически проблеми (2021)*** е един от най-известните клавирни опуси на немския романтик. В концепцията на авторката към конкретната творба са ясно очертани три концентрични кръга. В първата глава е направена обща характеристика на Шумановия стил, на тематиката, образите и настроенята, присъщи на творческия му натюрел; набелязано е жанровото многообразие и нетрадиционното отношение на композитора към формата. Във втората е проследена историята на създаването на „Юношески албум“ и се коментира постигнато равновесието между инструктивно-педагогическото начало и художествената образност на пиесите в клавирния цикъл. Обособени са три групи и съответно подгрупи на пиеси, които са отправна точка за анализ на стилистично-интерпретационните и педагогически проблеми, разглеждани в третата глава.

При анализа на пиесите в този раздел се извеждат типични за клавирната музика на Шуман стилистични белези: образност, музикална изразност, формообразуване, и други, които аргументират значимостта на цикъла в цялостното му клавирно творчество, а в истори-

чески план го налагат като модел на клавирна музика за деца сред композитори от различни музикални култури и школи.

Другите **научни материали**, класифицирани по значимост са: **1** статия, публикувана в научно издание, реферирано и индексирано в световноизвестни бази данни; **4** студии, публикувани в отделни издания с ISBN код; **27** статии и доклади в специализирани издания и научни трудове от международни, национални и университетски конференции. От тях **4** са на английски език и **1** на руски език. В тях се разглеждат както теоретични, стилистично-интерпретационни и жанрови аспекти на песенния жанр в творчеството на българските композитори, а също така и методико-педагогически проблеми на обучението на студентите от специалност „Музика“ по основни учебни дисциплини. Интерес представляват статиите, открояващи опита на двама водещи педагози: в хоровото дирижиране – проф. Анна Белчева и проф. Пенчо Стоянов в музикалния анализ. Приложени са доказателства за участия на кандидатката в **научно-образователни проекти** и в **художествено-творчески изяви** със студенти като пианист-акомпанятор.

Прегледът на научната продукция на д-р Здравка Хвърката, представен за участие в обявения конкурс се вписва като проблематика в научното направление 8.3. Музикално и танцово изкуство (История на музиката) и отговаря на минималните национални изисквания, на Правилника на ПУ и на допълнителните изисквания на Педагогическия факултет. Налице е пълно съответствие с тях. Реалният брой точки е 1145.

4. Научни и научно-приложни приноси.

Приемам самооценката на кандидатката за приносите в научната дейност и обобщавайки впечатленията си от цялостния преглед на публикациите, бих искала да ги резюмирам и да поставя акцент на някои от тях:

- в центъра на изследователския ѝ интерес е *Българската музикална култура* и творчеството на значими представители от три поколения български композитори; **(Монографии №№ 1,2, статии №№ 20-23, 25)**
- в анализите, наблюденията и коментарите е възприет единен историко-теоретичен подход, фокусиран върху жанрове, форми и специфики на музикално-изразни средства; **(Монографии №№ 1,2,3, и в поредица от статии)**
- хабилитационният труд представлява *първото цялостно изследване* на светската хорова музика на Добри Христов с извеждане на специфичните черти на индивидуалния му стил и историческия принос за българската музикална култура **(Монографии №1, студии №№ 1-3)**
- проблемът за синтеза на „слово-музика“ в художествените концепции на български композитори представя различни индивидуални подходи и решения в творчески план; **(Монографии №2, статии №№ 2, 7, 20)**
- музикално-педагогическите проблеми се интерпретирани в практико-приложен план и засягат обучението на студентите по „История на музиката“, „Задължително пиано“,

музикален анализ, като предлагат иновативни решения за комплексна историко-теоретична подготовка. (Статии №№ 21,22, 24)

Към научно-приложните приноси се отнасят и двете учебни пособия, тематично обвързани с лекционния курс по „История на българската музика“ и основните теоретични дисциплини, но разчитащи на по-широко приложение за проверка на знанията и при курсови разработки на студентите по указаната базисна научна литература.

5. Цитиране. Посочени са **4** цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране и **6** в нереферирани списания с научно рецензиране. Всички те са от български автори и се отнасят за периода от 2002 – 2020 година.

6. Критични забележки и препоръки.

Изхождайки от тематиката на научните трудове на кандидатката, бих искала да препоръчам:

- обогатяването ѝ в бъдещи изследвания с наблюдения и сравнителни анализи за еволюцията на жанровете и музикалните форми в музиката на ХХ век; откриване аналогични тенденции, например в творчеството на Б.Барток, П. Хиндемит, И. Стравински, и други композитори;
- насочване към други значими жанрови сфери в творчеството на българските композитори (рапсодии, симфонии, концерти) с аналитични разработки с цел подпомагане на студентите в художественото им осмисляне;
- преименуване на учебната дисциплина „История на българската музика“ в: История на Българска музикална култура / или Българска музикална култура.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Резултатите постигнати от гл.ас. д-р **Здравка Маринова Хвърката** в учебната и научно-изследователска дейност напълно съответстват на минималните национални и допълнителните изисквания на Факултета по Педагогика, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни и научно-приложни и приноси, убедено давам своята положителна оценка и препоръчвам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Факултет „Педагогика“ за избор на гл. ас. д-р **Здравка Маринова Хвърката** на академичната длъжност „доцент“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ по: област на висше образование 8. Изкуства. 8.3. Музикално и танцово изкуство, професионално направление „История на музиката“.

15.03. 2023 г.

Рецензент: .....
(подпис)

Проф. д-р Стефанка Георгиева

